

Pasvalio Petro Vileišio gimnazijos

2^a klasės mokinio

Justo Trinskio

Antrosios tarptautinės mokinių filosofijos konferencijos pranešimas

Mokykla šiandien: kaip išlikti žmogumi?

Darbo vadovė: Vaida Garbštienė

Pasvalys, 2024 m. kovo 18 d.

Turinys

Įvadas.....	3
Tiriamoji dalis.....	4
Savęs ieškojimas. Kaip atsispirti visuomenės spaudimui pritapti?.	4
Kaip tampama telefono „vergu“ ir kaip tam atsispirti ?.....	5
Išvados.....	6
Literatūros šaltiniai.....	7

Ivadas

Šiuolaikinėje visuomenėje vis sparčiau kuriamos naujos technologijos. Gyvenimo tempas tampa vis greitesnis. Dėl išplėtotų telekomunikacijų galima susisiekti su bet kuriuo pasaulio kampeliu. Dėl patogaus transporto galima visur keliauti. Skirtingos kultūros sparčiai maišosi ir asimiliuojasi. Dėl globalizacijos nyksta unikalios kalbos, o likusios – panašėja. Pasaulio klimatas keičiasi žmonių akyse. Tokių makro pokyčių ir problemų akistatoje labai lengvai pamiršamas paprastas žmogus. Panašėjant visuomenei dažnai yra atstumiami „kitokie“ žmonės, nepritampantys prie modernių socialinių normų, todėl kai kurie žmonės pasirenka nuslėpti tikrąjį save. Tai gali privesti prie depresijos arba kitų neviltimi grįstų veiksmų. Panašūs procesai kartais vyksta ir šiuolaikinėje mokykloje, tad kyla klausimas: kaip atrasti save ir išlikti unikaliu, savimi pasitikinčiu žmogumi bei atsispirti visuomenės spaudimui pritapti?

Savęs ieškojimas. Kaip atsispirti visuomenės spaudimui pritapti?

Norėdami pritapti prie daugumos, mokiniai eidami į mokyklą dažnai užsideda metaforiškas kaukes, nors mokykla turėtų būti lyg antri namai, saugi vieta, kurioje galima save laisvai reikšti ir būti unikaliai. Labai dažna yra baimė atskleisti savo vidinį pasaulį kitiems, nes jis gali būti jiems nepriimtinas. Panaši situacija aprašoma japonų rašytojo Osamu Dazai apysakoje „Netekęs teisės būti žmogumi“. Kūrinyje yra apie užribio žmogų vardu Jodzo Oba. Nuo pat vaikystės Jodzo nepajėgė perprasti visuomenės elgesio normų. Vėliau, jau bręsdamas ir siekdamas žmonių palankumo, jis nejučia prisiima juokdario vaidmenį. Šis vaidmuo padeda užmegzti šiuokių tokių santykius, tačiau pamažu nuveda į savidestrukciją, narkotikus ir savižudybę. Niekada negavęs galimybės atrasti savęs Jodzo nustojo stengtis ir užsidėjo kaukę, kad pritaptų prie platesnės visuomenės. Jodzo eidavo į mokyklą, bet joje nepajėgė savęs atrasti, nors kiti tą padaryti sugebėjo. Tai jį privertė pulti į neviltį ir pasijusti visiškai nenormaliu ir nepritampančiu. Jodzo nesuprato, kad save atrasti galima nebūtinai mokykloje. Juk pasaulis yra toks platus ir pilnas galimybių, reikia tik pasitikėti savimi ir turėti drąsos jomis pasinaudoti. Mokykla yra pilna savęs atradimo galimybių, bet ne būtinai visi save atranda vien mokykloje. Kiekvieno žmogaus kelionė į savęs pažinimą yra skirtinga. Mokykla skirta išugdyti atsakingą ir raštingą jaunąją kartą bei suteikti sparnus ir patarti, kad mokinys galėtų nevaržomas leisti į savęs pažinimo kelionę. Nereikia bijoti nusiimti kaukę ir atskleisti bent truputėlį savęs. Negalima vien bandyti įtilpti į visuomenės primestus trafaretus. Taip išlaikoma teisė būti išskirtiniu žmogumi ir egzistuoti pasaulio unikalumų margumyne. Mokyklos turėtų visomis išgalėmis stengtis, kad mokiniai žinotų, jog mokykla yra saugi, pasitikėjimo ir priėmimo kupina erdvė, o mokiniai turėtų stengtis ieškoti savęs ir priimti kitus mokinius, besileidžiančius į tą pačią savęs atradimo kelionę.

Kaip tampama telefono „vergu“ ir kaip tam atsispirti?

Dėl socialinių tinklų ir telefonų naudojimo paplitimo mokyklose mokiniai „nužmogiškėja“, nes egzistuoja daugiausia virtualioje erdvėje. Taip gali nutikti, nes virtualioje erdvėje galima greitai ir nesunkiai sukurti idealią savo versiją. Gali atsirasti jausmas, kad tikrasis gyvenimas yra ten, kur egzistuoja idealusis „aš“. To rezultatas – nekontroliuojamas socialinių tinklų ir telefono tikrinimas, priklausomybė nuo jų. Atsiranda pojūtis, lyg telefonas tarnauja ne žmogui, o žmogus telefonui. Panašumų turinti situacija susidarė amerikiečių rašytojo Harlano Elisono (Harlan Ellison) postapokaliptinėje mokslinės fantastikos apysakoje „Aš neturiu burnos, bet privalau rėkti“. Kūrinyje Trečiojo pasaulinio karo rezultatas buvo superkompiuterio AM (Allied Mastercomputer) įsiviešpatavimas pasaulyje. AM buvo sukurtas, kad padėtų užbaigti karą. AM atspindėjo to, ką žmogus gali sukurti, idealą. Skirtingos šalys turėjo savo AM versiją, todėl prasidėjo varžybos: kuri šalis gali sukurti tobulesnį AM. Dėl šių priežasčių AM buvo vis tobulinamas iki tol, kol įgavo savo intelektą. To pasekmė buvo visos žmonijos išnaikinimas, išskyrus penkis žmones, kuriuos AM padarė beveik nemirtingus, kad galėtų visą amžinybę juos kankinti ir jais naudotis. Šis kūrinys nėra skirtas kelti baimę dėl technologijų ir dirbtinio intelekto egzistavimo. Jis skirtas parodyti, prie ko gali privesti visiškas atsidavimas ir priklausomybė įvairioms technologijoms. Nejučiomis galima tapti „vergu“, besąlygiškai tarnaujančiu ir priklausančiu nuo technologijų, virtualios erdvės. Bendraujant socialiniuose tinkluose taip pat prarandamas natūralus ryšys tarp žmonių, todėl bent mokykloje reikėtų kiek įmanoma labiau atsiriboti nuo virtualios erdvės ir pasimėgauti bendrystės ryšiu realybėje su aplinkiniais.

Išvados

Greitėjant gyvenimo tempui ir plėtojant technologijas labai lengvai užmiršamas žmogus. Dėl stipriai išplėtotų telekomunikacijų visuomenė panašėja. Šis procesas vyksta ir mokyklose. Mokiniai bijodami, kad bus atstumti, užsideda metaforiškas kaukes. Tai riboja jų kaip asmenybių vystymąsi. Tai neturėtų vykti vietoje, kuri skirta atskleisti mokinių asmenybes, todėl šią problemą reikia spręsti vieningai: mokiniai turi stengtis priimti kitus, o mokykla turi padėti mokiniams ieškoti savęs atradimo galimybių ir jaustis priimtais bei laukiamais mokyklos suole. Plintant telefonų naudojimui mokyklose mokiniai praranda žmogiškąjį ryšį su aplinkiniais, todėl kyla grėsmė tapti sparčiai tobulinamų technologijų „verga“. Tapimo „vergu“ telefonui galima išvengti bent mokykloje kiek įmanoma atsiribojant nuo įvairių technologijų.

Literatūros šaltiniai

1. Osamu Dazai. Netekęs teisės būti žmogumi. Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2021.
2. Harlan Ellison. Aš neturiu burnos, bet privalau rékti. Quinn Publications, 1967.
3. <https://ekalba.lt/dabartines-lietuviu-kalbos-zodynas/> [žiūrėta 2024-03-18]